

DR. AHMET İHSAN GÜRSOY'UN SİYASİ YOLCULUĞU VE YASSIADA SAVUNMASI

Emine GÜRSOY NASKALI¹

Öz

Ahmet İhsan Gürsoy, Türkiye'nin çok partili siyasal hayata geçiş döneminde önemli bir rol üstlenmiş, 1946'da Demokrat Parti'nin kuruluşuyla birlikte aktif siyasete adım atarak aynı yıl Kütahya milletvekili seçilmiştir. Tıp eğitimini tamamladıktan sonra kısa süreli hekimlik yapmış, sonrasında siyasi mücadeleye yönelmiştir. Özellikle 1946 yerel ve genel seçimlerinde yaşanan usulsüzlükler, Gürsoy'un siyasete olan ilgisinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Celal Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy ile evlenmesi onu parti içinde daha görünür bir konuma getirmiştir. 1960 darbesiyle sona eren on dört yıllık milletvekilliği kariyerinin ardından, Yassıada Mahkemesi'nde yargılananlar arasında yer almış; burada sunduğu savunma, yalnızca kişisel bir aklanma çabası değil, aynı zamanda dönemin siyasi atmosferine karşı bir itiraz niteliği taşımaktadır. Gürsoy, savunmasında Demokrat Parti'nin otoriterlikten uzak durduğunu, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsediğini, muhalefetin ise sorunlarını mecliste değil sokakta dile getirmesinin demokrasiye zarar verdiğini vurgulamıştır. Ayrıca, yurt dışında bulunmasına rağmen hiçbir tereddüt göstermeden Türkiye'ye dönmesi, onun vatanseverliğini ve suçsuzluk inancını güçlendirmektedir. Bu çalışma ile sunulan bilgi ve belgeler yalnızca bir bireyin savunması değil; bir dönemin zihniyetini, siyasal etik anlayışını ve tarihî gerçekliğini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Demokrat Parti
Ahmet İhsan Gürsoy
Yassıada Mahkemesi
Siyasi Etik
Çok Partili Hayat

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 10.07.2025
Kabul Tarihi : 22.08.2025
E-Yayın Tarihi : 01.09.2025
DOI : 10.58702/teyd.1739420

¹ Prof. Dr., e-posta: eminenaskali@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4864-9584.

THE POLITICAL JOURNEY OF DR. AHMET İHSAN GÜRSOY AND HIS YASSIADA DEFENSE

Abstract

Ahmet İhsan Gürsoy played a significant role during Türkiye's transition to a multi-party political system. He entered active politics in 1946 with the establishment of the Democrat Party (DP) and was elected as a Member of Parliament for Kütahya in the same year. After completing his medical education, Gürsoy practiced as a physician for a brief period before dedicating himself to political life. The electoral irregularities witnessed in both the local and general elections of 1946 substantially shaped his political awareness and engagement. His marriage to Nilüfer Gürsoy, the daughter of President Celal Bayar, further elevated his visibility within the party. Following a fourteen-year parliamentary career that ended with the 1960 military coup, Gürsoy stood trial before the Yassıada Court. His defense at the tribunal constituted not only a personal attempt at exoneration but also a broader critique of the prevailing political climate. In his testimony, Gürsoy emphasized that the Democrat Party refrained from authoritarianism, embraced the principles and reforms of Mustafa Kemal Atatürk, and that it was the opposition's decision to express discontent in the streets rather than through parliamentary channels that ultimately harmed the democratic order. Moreover, despite being abroad during the coup, Gürsoy returned to Türkiye without hesitation, reinforcing perceptions of his patriotism and belief in his own innocence. The information and documents presented through this study offer more than just the defense of an individual; they illuminate the political mentality, ethical understanding, and historical realities of an era.

Keywords

Democrat Party
Ahmet İhsan Gürsoy
Yassıada Court
Political Ethics
Multi-Party System

Article Info

Research Article

Received : 10.07.2025
Accepted : 22.08.2025
Online Published : 01.09.2025
DOI : 10.58702/teyd.1739420

Kaynakça Gösterimi: Gürsoy Naskali, E. (2025). Dr. Ahmet İhsan Gürsoy'un siyasi yolculuğu ve yassıada savunması. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 6 (Gediz), 22-33.

Citation Information: Gursoy Naskali, E. (2025). The political journey of Dr. Ahmet İhsan Gürsoy and his yassıada defense. *Journal of Society, Economics and Management*, 6 (Gediz), 22-33.

GİRİŞ

Gediz’de doğan Dr. Ahmet İhsan Gürsoy, liseyi Afyonkarahisar ve Bursa’da okumuş, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş, kısa bir süre doktorluk yaptıktan sonra 1946’da kurulan Demokrat Parti’ye katılmıştır. 46 ruhunu taşıyan ve partiye ilk günden katılan bir DP üyesi olan Gürsoy, 1946 Belediye seçimlerinde Gediz Belediye başkanı adayı olmuştur. 1946 Eylül ayında yapılması gereken yerel seçimleri CHP öne alarak, Mayıs ayına çekmişti. DP’nin teşkilatlanmasına fırsat vermeden bir baskın yerel seçim yapılmıştı. Yerel seçimlerin oylama ve sayım süresi bir aya yakın bir süre içinde neticelenirken 1946 yerel seçimleri siyasi tarihimizde bir ilk olarak bir günde -CHP lehine- neticelenmişti. Bu uygulamayı “meşrulaştırmak” üzere alenicele kanun değişikliği de yapılmıştı: 1930 yılında çıkarılan Belediye Kanunu 26 Nisan 1946 tarihinde değiştirilmiş, "belediye meclisi seçimleri Eylül ayında başlar ve 20 Ekim tarihine kadar devam eder" hükmü kaldırılmış ve seçimlerin pazar günü olmak üzere bir gün içerisinde gizli oyla yapılacağı hükmü getirilmişti. Ayrıca bir seferliğe mahsus Ekim 1946’da yapılacak yerel seçimlerin Mayıs ayında yapılacağı açıklanmıştı.

Demokrat Parti seçimlerin öne çekilmesini protesto etmek üzere seçimlere katılmama kararı almıştı. Seçimler sönük geçmiş, katılım düşük olmuştu. DP teşkilatlanmasını hızlandırmış, 1946 genel seçimlerine hazırlığa başlamıştı. 1946 genel seçiminde Dr. Ahmet İhsan Gürsoy Kütahya milletvekili olmuş, 1960’a kadar TBMM’de milletvekili olarak bulunmuştur.

1946 genel seçimleri de şaibeli olmuştu. Gediz’de DP’ye ait oy pusulaları Gediz nehrinde görülmüş ve bu pusulaları kanıt olarak toplayanlar olmuştu. Oylamanın yapıldığı mekânın giderinden pusulaların nehre atıldığı anlaşılmıştı.

Dr. Ahmet İhsan Gürsoy DP milletvekili iken 1948’de Celal Bayar’ın kızı Nilüfer Gürsoy’la evlenmiş, Celal Bayar’a en yakın olmuş, Celal Bayar’ın ömrünün sonuna kadar yanında bulunmuştur. 1960 askeri kalkışması ile önce Yassıada’da darbe mahkemesince yargılanmış, kararları önceden belli olan bu mahkeme sonunda bir süre Kayseri Cezaevinde kalmıştır. Bu çalışmada Dr. Ahmet İhsan Gürsoy’un ve avukatı Hüsamettin Cindoruk’un Yassıada Mahkemesi Anayasa Davası savunmasına yer verilmiştir.

1. Kütahya Milletvekili Ahmet İhsan Gürsoy’un Savunması

Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına

Sorgumu ve müdafaamı yazılı olarak takdim ediyorum. İnceleme sırasında göz önünde bulundurulmasını saygı ile arz ederim.

1. Sorgum:

1946 senesinden beri Kütahya mebusuyum. Her devrede yoklama kazanmak suretiyle milletvekili oldum ve 14 sene devam eden teşrii hayatımda memleketime faydalı olmaktan başka bir amaç gütmедim.

2. Dikta:

Demokrat Parti gerek muhalefette ve gerek iktidarda milletvekili olmam sıfatı ile partinin kuruluş gayesine, idarecilerinin tutumuna ve faaliyetlerinin istikametine vakıfım.

Ayrıca Celal Bayar'ın yakını, damadı olmaklığım hasebiyle de birçok hadiseleri müşahade etme, fikir ve kanaatleri öğrenebilme imkân ve fırsatına sahip oldum. Bu itibarla her türlü şek ve şüpheden âri olarak ifade ederim ki diktaya gidişi gösterir hiçbir belirti sezmedim ve bunu ihsas edecek herhangi bir harekette müşahade etmedim. Atatürk sevgisinden ve demokratik nizam içinde memlekete hizmet arzusundan başka bir duygu ve düşünce hiçbir zaman Demokrat Parti iktidarında yer bulmamıştır. Ayrıca serbest seçimin kabul ve tatbik edildiği memleketimizde diktanın mümkün olamayacağı hususundaki arkadaşlarımın görüş ve kanaatlerine iştirak ediyorum.

3. Uşak'tan başlayıp Topkapı'da nihayet bulan hadiseler:

Bunları partilerin kuvvet gösterisi mahiyetinde ve zabıta vakaları telakki ediyorum. Bunun haricinde bir sebebe müstenit bulunmadığını maddi bir vakıa ile arz edeceğim. Bu olaylardan sonra birçok defa çeşitli toplantı ve resmi kabullerde İnönü- eşi, bendeniz eşimle bir arada bulunduk. Hasbihallerimiz de oldu. Bu hadiselerde İnönü hayatına kastedilmiş olduğunu etse, ya da böyle telakkiye yer verecek durumlar olsa idi münasebetlerin bu suretle devam etmesine imkân yoktu. Bunu da basit bir işaret olarak ifade ediyorum.

4. 7468 sayılı Salahiyyet Kanunu:

Evvelce sorgumda da arz ettiğim gibi Pakistan Devlet Reisi Sayın Eyüp Han'ın karşılanması ile ilgili olarak İstanbul'da bulunduğum için bu kanunun müzakerelerine iştirak edememiş ve reyimi de kullanamamıştım. Buna ait vesikayı takdim ediyorum. Bu kanun dikta rejimine basamak olsun diye çıkarılmadığı gibi şahsi kanaatime göre de Anayasaya aykırı da değildir.

5. Menfaat konusu:

Mebusluk sıfatımın ötesinde hiçbir vazife kabul etmedim. Ne şahsıma ve ne de yakınlarıma maddi, manevi hiçbir menfaat sağlamadım.

6. 27 Mayıs harekâtı vukua geldiği tarihte disk-hernisi hastalığı sebebiyle ve tedavi maksadı ile Almanya'nın Frankfurt şehrinde idim Radyo ve televizyon haberlerinden hadiseleri ve bu arada mebusların tevkif edildiğini öğrendim. Etrafımda bulunan tanıdıklarım bu olaylar dolayısı ile yurda dönmemin bilhassa şahsıma dâvet edebileceği tehlikeleri hatırlattılar. Yolda Roma hava alanında rastladığım kimseler aynı şekilde ikazda bulundular ve paraca yardımda bulunabileceklerini söylediler, dinlemedim. Avrupa kliniklerinde tanıdığım doktor profesörlerin yanında çalışmak veya dünya Kızılhaç teşkilatında tanıdığım şahısların yardımına mazhar olmam mümkün iken tamamen vatanî bir duygu ile ve hiçbir suçluluk düşüncesi taşımadığım için tedavimden vazgeçerek yurda döndüm. Maruzatım bunda ibarettir.

Müdafaam

Sayın Başkan, Sayın Hâkimler

Müşterek müdafaalara ve müdafi avukatımın savunmasına iştirak ediyorum. Yüksek müsamahanızla çok kısa maruzatım olacaktır.

4 senesi muhalefette, 10 senesi de iktidarda geçen 14 senelik teşrii hayatımın hesabını vermek üzere huzurunuzda bulunmaktayım. DP'nin 1946-1950 seneleri arasındaki

mücadelesi millî iradenin zaferi ile neticelendiği bilinen bir hakikattir. Ne garip bir tecellidir ki tek parti ve şeflik sistemine karşı mücadele eden bir partinin mensupları ve mebusları olarak bizler bugün mücadele ettiğimiz bir zihniyeti ve rejimi ihya etmek ve diktayı tesis etmekle suçlanmaktayız. Bunu teyit eder mahiyette ne memleket içinde ve ne de memleket dışında ciddî bir iddia mevzu bahis değildir. Ancak muhalefetin, hükümetin tutumundan mütevellit birçok şikâyetleri olmuştur. Muhalefet bu şikâyetlerinde haklı olabilir. Ancak bunların muhasebesi Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılması gerekirdi. Böyle yapılamayıp meseleler parlamentodan sokağa intikal ettirilince bu hal bizzat demokrasinin aleyhine olmuştur.

Milattan 5 asır ince yaşayan Yunan mütefekkir ve ediplerinden Euripides şöyle diyor: “Demokrasilerde hakikatler, yerini demagojiye terk ederse, cemiyet süratle anarşiye kayar.” DP iktidarı diktaya gittiği için değil demagoji ile mücadele etmesini bilmediği için huzurunuzda gelmiş bulunmaktadır.

Bizim için acı olan bir itham da Atatürk ilkelerine aykırı hareket etmiş olmamız iddiasıdır. Biz memleketin maddi ve manevi kalkınmasında daima Atatürk’ü ve onun prensiplerini rehber ittihaz etmiş bir siyasi teşekkül olarak vazife gördük.

Burada Atatürk’ün bir sözünü tekrarlayacağım: “Bir millet siyasi istiklâlini meydan muharebelerinde kazandığı zaferlerle temin eder. Fakat bu kâfi değildir. Bir de iktisadi zafer lazımdır. Bu ikisi birleştiği zaman bir millet hakiki istiklaline kavuşmuş olur. Bugün iktisadın başında arkadaşım Celâl Bey bulunmaktadır. O da davayı biliyor, görüyor, anlıyor ve muvaffak da oluyor. Türk milleti Celâl beyin bu hüviyetini anladığı zamandır ki tam istiklâline kavuşmuş olacaktır.” Bu sözler Atatürk’ün kendi sesleriyle bir plakta mahfuz olup kıymetli bir hatıra olarak saklamaktayım.

Sayın başkanım, 10 senelik iktidarımızda iktisadi kalkınma ve hamlelerimizi yaparken Sayın Kubalı’nın söylediği gibi efsanelere dayanarak değil, Atatürk’ün irşatlarında ilham aldığımızı ifade etmek isterim.

Biz bugün hayalimizden geçirmedığımız isnatlar serisiyle karşınızdayız. Hakikatler önünüze serilmiş bulunmaktadır. Takdir yüksek heyetinizindir (Gürsoy Naskali, 2019a).

14.08.1961

Dr. Ahmet İhsan Gürsoy

Sabık Kütahya Mebusu

2. Ahmet İhsan Gürsoy’un Müdafii Avukat Hüsamettin Cindoruk’un Savunması

Avukat Hüsamettin Cindoruk

Ankara Barosu

Sicil No.: 1905

Işıklar Cad. Ganioglu Han 22-Telefon: 110917

Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına

Dosya No 1960/1

Sanık: Dr. Ahmet İhsan Gürsoy, eski Kütahya mebusu

Müdafi: Avukat Hüsametdin Cindoruk.

Dr. Ahmet İhsan Gürsoy 1946 seçimlerinde Kütahya'dan milletvekili seçilmiştir. O tarihten bu yana aralıksız teşrii vazife ifa etmiş bulunmaktadır. Sabık Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın kızı ile mebus seçildikten sonra fakat henüz muhalefet yıllarında evlenmiştir. Mebusluğunu Bayar'a borçlu olmadığı gibi maddi veya manevi bir menfaat bağı ile de ilgili değildir.

Sanık Gürsoy'un siyasi hayatının mutedil bir seyir takip ettiği aşikâr. 1950'den bu yana grupta ve mecliste rejim konuları ile rabatası olan bir konuşmasına veya müdahalesine rastlamak mümkün değildir.

Kararnamenin söz konusu ettiği olayların hiçbirisi ile uzak yakın münasebeti olmamıştır. Bu çeşit olaylara da adı karışmamıştır.

Dr. Gürsoy hakkındaki itham bu özel durumun tabii bir neticesi olarak sadece umumi suçlama sebeplerine istinat etmektedir.

7468 sayılı kanunun kabul celsesinde yani 27.4.1960 günü İstanbul'u ziyaret eden Pakistan Reisicumhurunu karşılamak üzere İstanbul'da bulunduğunu tevsik eden belgeleri sorgu sırasında takdim etmiştik.

Bu kanuna rey vermediği ortadadır. İddia makamının antidemokratik veya zaman zaman anayasayı tağyir edici saydığı kanunlara rey verip vermediği noktasını daha evvel arz ettiğimiz hukuki sebepler muvacehesinde savunmamızın dışında bırakıyoruz.

Bu kanunların Başsavcı, hürriyetleri kısıcı mahiyette olduğunu söylüyor. Diğer taraftan, memlekette dikta idaresi kurduklarını ifade ediyor. Kısılacak kadar da olsa hürriyet bulunan yerde diktanın olmayacağı aşikardır. Dikta idaresinde hürriyetler kısılmış değildir.

Sanık, diktanın bir numaralı kahramanı diye takdim edilen eski Reisicumhur Celal Bayar'ın damadıdır. Bir dikta kasdını en iyi bilecek insan olduğu gibi, bir yakını olarak bu gidişte vazife alması gereken emniyetli bir siyasi organdır. On yıllık Demokrat Parti iktidarı devrinde sanığın bir tek politik olaya adı karışmadığı gerek mecliste ve gerekse grupta sanığın en ufak telkin ve imada bulunmadığı aşikardır.

Bir tek sanık veya şahit bu yolda beyanda bulunmadığı gibi, hiçbir hatıra defterinde adına rastlamak mümkün değildir.

Gene bu devre zarfında hiçbir dedikoduya adı karışmayan sanığın durumu ve davranışları hakkında başkaca bilgi vermeye lüzum görmüyoruz. Sanığın sorgusu sırasında söylediği gibi eğer bir diktaya gidiş temayülü olsa idi bunu sanığın sezmiş bulunması gerekirdi. Ve bu gidişte sanık da yer ve vazife alırdı.

Sanık Dr. Gürsoy mesleğinin de tesiri ile uzun yıllar Kızılay Cemiyeti idare heyetinde çalışmıştır. Beynelmilel Kızılhaç teşkilatı ile temasları devamlı olmuştur. Bir rahatsızlığın tedavisi için 27 Mayıs 1960 tarihinde yurt dışında bulunuyordu. Tam bir cesaret ve güvenle yurda avdet etmiş olması bir noktayı ortaya koymaktadır. Eğer sanık kendisinde vatan

hainliği şüphesini taşısa idi yurda döner mi idi? Hangi vatan haini rızası ile aleyhine hıyanette bulunduğu vatana geri döner?

Sadece bu karine bile sanığın müsnet suçun kastının dışında olduğunu gösterir. Zira Kızılhaç teşekküllerinden iltica sebebi ile gerekli yardımı görecektir bir pozisyonda olduğu muhakkaktır.

Sanık teşrii hayatı devamınca maddi ver menfaat sağlamadığı gibi yakınlarına da böyle bir imkân temin etmiş değildir. 27 Mayıs'tan sonra hakkında hiçbir takibat yapılmaması, nüfuzunu değil suiistimal hatta istimal dahi etmediğini ispatlamaktadır.

Sanığın teşrii murakabe ve Meclis içi faaliyetlerini değerlendirirken eski Reisicumhurla olan ailevi yakınlığını dikkate almak gerekir.

En ufak bir tenkit veya temennisi dahi bir takım gizli manalara veya telkinlere hamledilebilirdi. Siyasi muvazenede aksi tesir yapabilecek bu nevi hareketlerden sanığın çekinmesi her halde, dikta kastının karinesi değildir.

Netice

Müsnet suça iştirakini gösteren bir tek delil ve hareketi bulunmayan sanık hakkında sorumsuzluk kararı vereceğinize inanıyoruz (Gürsoy Naskali, 2019b).

04.08.1961

SONUÇ

Ahmet İhsan Gürsoy'un siyasi hayatı, Türkiye Cumhuriyeti'nin çok partili demokratik düzene geçişinin sancılarını ve bu süreçte yaşanan çalkantıları yansıtan önemli bir örnektir. Demokrat Parti'nin kuruluş ideallerine gönülden bağlı bir şekilde siyasete adım atan Gürsoy, milletvekilliği yaptığı on dört yıl boyunca halk iradesini savunmuş, kişisel menfaatlerden uzak durmuş ve etik değerlere bağlı bir duruş sergilemiştir. Celal Bayar gibi dönemin en güçlü siyasal figürlerinden biriyle akrabalık ilişkisine rağmen hiçbir zaman bu yakınlığını nüfuz aracı olarak kullanmamış; sessiz, ama ilkeli bir siyasetçi profili çizmiştir. 1960 darbesiyle birlikte oluşan siyasi iklim, demokratik süreçleri askıya almış ve dönemin yöneticilerini hukuk dışı uygulamalarla yargılamıştır. Gürsoy'un Yassıada Mahkemesi'ndeki savunması, bu haksız yargılamalara karşı soğukkanlı ve mantıklı bir tepki olarak okunabilir. Savunmasında ne devlet kurumlarını ne de ideolojik karşıtlarını hedef almadan, yalnızca gerçeği ortaya koymayı amaçlamıştır. Özellikle Atatürk ilkeleri konusundaki vurgusu, Demokrat Parti'nin bu değerlere aykırı hareket etmediğini dile getirmesi açısından önemlidir.

Yurt dışında tedavi görmekteyken hiçbir baskı olmaksızın Türkiye'ye dönme kararı alması ise onun karakterini ve siyasi duruşunu en net şekilde yansıtan olaylardan biridir. Bu karar, yalnızca yargı önüne çıkma cesareti değil; aynı zamanda vicdan rahatlığının ve ülkesine olan bağlılığının bir göstergesidir. Gürsoy'un avukatı Hüsamettin Cindoruk tarafından yapılan savunma da hukuki argümanlarla bu vicdani duruşu desteklemiş ve suç isnadına dair somut bir delil bulunmadığını açıkça ortaya koymuştur. Nihai olarak, Ahmet İhsan Gürsoy'un siyasi portresi; dürüstlük, sadakat ve sağduyunun siyasal yaşamda nasıl temsil edilebileceğine dair örnek bir duruş sunmaktadır. Gürsoy, sadece Demokrat Parti döneminin değil, Türkiye siyasi tarihinin de sessiz ama saygın aktörlerinden biri olarak anılmayı hak etmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, çalışmanın özgün olduğunu bildiririm. Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makale tek yazarlı olarak yazılmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yaşanmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Gürsoy-Naskali, E. (2019a). *Yassıada duruşmaları Yassıada şahsi savunmalar anayasa davası*. Kitabevi Yayınları.
- Gürsoy-Naskali, E. (2019b). *Yassıada duruşmaları Yassıada müvekkil savunmaları anayasa davası*. Kitabevi Yayınları.

EKLER:

Resim 1. Ahmet İhsan Gürsoy TBMM’de, 1950’ler

Resim 2. Ahmet İhsan Gürsoy ile Celal Bayar Kayseri Cezaevinde (1962)

Resim 3. Ahmet İhsan Gürsoy Kayseri Cezaevinde Celal Bayar'la Birlikteydi. Kayseri Cezaevinden Çıktıktan Sonra Celal Bayar Ahmet İhsan Gürsoy ile Gemlik, Bursa'da (1965)

Resim 4. Ahmet İhsan Gürsoy Çiftelavuzlar İstanbul'daki evinde Celal Bayar, Nilüfer Gürsoy ve kızı Emine Gürsoy Naskali ile (1985)

Resim 5. Celal Bayar, Orhan Seyfi Orhon, Advie Fenik, Ahmet İhsan Gürsoy, Nilüfer Gürsoy, Mümtaz Faik Fenik, Son Havadis'in 27 Mayıs'tan Sonraki Sahibi Kemal Pekun

EXTENDED ABSTRACT

Ahmet İhsan Gürsoy (1913–2008), a Turkish physician and politician, played a pivotal role in the foundational period of Türkiye's multi-party democracy. Born in Gediz and educated in Afyon, Bursa, and Istanbul, Gürsoy graduated from Istanbul University's Faculty of Medicine. Though he briefly practiced medicine, his true calling proved to be politics. In 1946, he joined the newly founded Democrat Party (DP), becoming one of its earliest members and symbolizing the *Spirit of '46* that resisted the single-party domination of the Republican People's Party (CHP). He ran for mayor in the Gediz municipal elections in 1946 and, later that year, was elected as a Member of Parliament representing Kütahya. His early political activities coincided with highly controversial elections, as the CHP preemptively changed the legal electoral calendar and hastened the local elections, giving the nascent DP little time to organize. The elections were marred by allegations of fraud, including reports of DP ballots found in Gediz River. Despite these irregularities, Gürsoy maintained his commitment to democratic principles and was elected to the Turkish Grand National Assembly, serving continuously until the military coup of May 27, 1960.

Gürsoy's marriage in 1948 to Nilüfer Gürsoy, the daughter of then-future President Celal Bayar, brought him into closer proximity with the highest echelons of political power. However, contrary to expectations, this familial relationship did not translate into political opportunism. Gürsoy is remembered for his quiet, measured presence in Parliament and his refusal to exploit his personal connections for political or financial gain. Throughout his fourteen-year tenure as a lawmaker—four years in opposition and ten in power—he remained focused on legislative service rather than personal ambition. Following the 1960 military coup, Gürsoy was among the Democrat Party politicians arrested and tried by the Yassıada Court, a military tribunal that was widely criticised for its predetermined verdicts and lack of judicial independence. At the time of the coup, Gürsoy was in Germany undergoing medical treatment. Although he had the opportunity to stay abroad or even seek asylum through his international Red Crescent contacts, he chose to return to Türkiye voluntarily. This decision alone serves as a compelling testament to his confidence in his innocence and his unwavering sense of national responsibility. In his written testimony to the High Court, Gürsoy firmly denied the accusations of supporting or enabling an authoritarian regime. He refuted claims that the Democrat Party had veered toward dictatorship, asserting instead that the party had remained faithful to democratic norms and Atatürk's principles of republicanism, secularism, and modernization. According to Gürsoy, the party's commitment to free elections and economic progress was consistent with Atatürk's vision of an independent and developed nation. One of the most striking elements of his defense is his philosophical and reflective tone. Gürsoy quotes Euripides to warn against the dangers of demagoguery overtaking truth in democratic societies, arguing that the Democrat Party's downfall was not due to authoritarian tendencies but its failure to combat political propaganda effectively. His words elevate the courtroom statement into a broader commentary on the fragility of democratic institutions in the face of populist rhetoric. Gürsoy also addressed the controversial 7468 Empowerment Law, often cited by the prosecution as evidence of democratic backsliding. He clarified that he had not participated in the parliamentary session in which the law was discussed or voted upon, as he was in Istanbul for a diplomatic event involving the President of Pakistan. He even

submitted documentary evidence to support this claim. Therefore, the charge that he had supported the law or its implications lacked factual basis. Equally important is the legal defense presented by his lawyer, Hüsametdin Cindoruk, a future Turkish Grand National Assembly speaker. Cindoruk emphasized the absence of any concrete evidence linking Gürsoy to unconstitutional acts. He portrayed Gürsoy as a moderate and principled parliamentarian whose name had never been associated with political scandals or abusive behavior. Cindoruk also pointed out that Gürsoy had not taken part in any governmental decisions being questioned and had not used his position to derive any personal or financial benefits.

Gürsoy's long-standing affiliation with humanitarian organizations, such as the Turkish Red Crescent and the International Red Cross, further attested to his civic-mindedness. His voluntary return to Türkiye after the coup—despite having the means and connections to remain safely abroad—was cited by both himself and his defense counsel as evidence of his good faith and clear conscience. Ultimately, Ahmet İhsan Gürsoy's testimony and legal defense provide a valuable primary source for understanding the political and judicial climate of post-coup Türkiye. His personal narrative stands in stark contrast to the sweeping generalizations often applied to the Democrat Party leadership of the era. Rather than a figure of power abuse or ideological extremism, Gürsoy emerges as a man of principle, characterized by restraint, integrity, and a steadfast belief in democratic values. His political life illustrates the challenges faced by those who attempt to balance ethical conduct with political responsibility during times of national crisis. Gürsoy's experience also underscores the importance of legal due process, the dangers of politicized trials, and the necessity of preserving democratic institutions even under extraordinary circumstances. As such, his legacy serves as both a cautionary tale and an enduring example of principled political engagement.